

Kritik mot Kronofogdemyndigheten för att den i ett mål om verkställighet betalade ut pengar till gäldenären i stället för till sökanden, skickade ett kravbrev till sökanden i stället för till gäldenären när den felaktiga utbetalningen uppdagades samt dröjde med utbetalningen av pengarna till sökanden

Beslutet i korthet: I en brottmålsdom förpliktade Göta hovrätt den tilltalade att betala 9 100 kr jämte ränta till målsäganden. Efter att målsäganden hade ansökt om verkställighet betalades pengarna in till Kronofogdemyndigheten. Av misstag betalades Kronofogdemyndigheten emellertid ut pengarna till den tilltalade i stället för till målsäganden. När detta uppdagades skickade Kronofogdemyndigheten ett kravbrev till målsäganden i stället för till den tilltalade. För dessa felaktiga åtgärder får Kronofogdemyndigheten kritik.

Målsäganden fick till slut sina pengar av Kronofogdemyndigheten. Det hade då gått mer än två månader sedan han påpekade att han inte hade fått pengarna. För denna långa handläggningstid får Kronofogdemyndigheten också kritik.

Anmälan

Den 25 januari 2016 anmälde AA Kronofogdemyndigheten med anledning av handläggningen av en ansökan om verkställighet. Av anmälan med bilagor framgick bl.a. följande:

I en brottmålsdom den 22 september 2015 förpliktade Göta hovrätt den tilltalade att betala 9 100 kr jämte ränta till målsäganden AA. Den 15 oktober 2015 ansökte AA om verkställighet hos Kronofogdemyndigheten. Ett belopp om 11 380 kr betalades in till Kronofogdemyndigheten.

I samband med att AA:s mamma kontaktade Kronofogdemyndigheten per telefon den 10 december 2015 upptäcktes att pengarna av misstag hade betalats ut till den tilltalade, dvs. gäldenären, i stället för till AA. Den handläggare på Kronofogdemyndigheten som AA:s mamma talade med uppgav att myndigheten skulle kräva tillbaka pengarna från gäldenären och uppmanade AA att begära skadestånd hos Kronofogdemyndigheten.

Därefter mottog AA ett kravbrev från Kronofogdemyndigheten, vari han uppmanades att snarast återbetala 11 380 kr. Han kontaktade

Kronofogdemyndigheten och fick beskedet att han kunde bortse från kravbrevet samt att myndigheten skulle skicka ut det till rätt mottagare, dvs. gäldenären.

Vid tidpunkten för anmälan till JO hade Kronofogdemyndigheten inte betalat ut några pengar till AA.

Utredning

JO begärde in Kronofogdemyndighetens handläggarnoteringar i verkställighetsärendet och Kronofogdemyndighetens akt i skadeståndsärendet.

Av handlingarna framgick bl.a. att Kronofogdemyndigheten den 19 januari 2016 hade beslutat att betala ut ersättning till AA med 11 380 kr, men att en förutsättning för utbetalningen av ersättningen var att AA överlät sin fordran på gäldenären till staten.

JO uppmanade Kronofogdemyndigheten att lämna upplysningar om och yttra sig över handläggningen av ärendet. Av yttrandet skulle särskilt framgå vilka överväganden som Kronofogdemyndigheten hade gjort i samband med att det uppmärksammades att beloppet hade betalats ut till fel person. Berörd befattningshavare skulle ges tillfälle att lämna synpunkter, och det skulle framgå av remissvaret att så hade skett. Kronofogdemyndigheten skulle även redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

Kronofogdemyndigheten, genom kronodirektören BB och verksjuristen CC, gav in följande yttrande tillsammans med bl.a. ett underyttrande från Enhet Verkställighet Mellersta Väst/Medel (här utelämnat; JO:s anmärkning):

Bakgrund

Den 22 september 2015 förpliktade Göta hovrätt DD (gäldenären) att betala skadestånd till AA (sökande) med 9 100 kr jämte ränta. I ansökan som inkom till Kronofogden den 16 oktober 2015 begärde sökanden att domen skulle verkställas (mål nr U-21744-15). Den 6 november 2015 mottog Kronofogden kontant betalning i målet med 11 380 kr motsvarande förpliktelsen jämte upplupen ränta och Kronofogdens grundavgift om 600 kr.

Den 4 december 2015 betalade Kronofogden ut 11 380 kr till gäldenären.

I telefonsamtal med sökanden den 10 december 2015 har han uppmanats att ansöka om skadestånd hos Kronofogden för den ekonomiska skada han lidit på grund av den felaktiga utbetalningen. Kronofogden har även skickat ett kravbrev till gäldenären för att återfå de felaktigt utbetalade pengarna. Av misstag har dock detta brev först ställts till sökanden.

Den 10 december 2015 inkom sökanden med ett skadeståndsanspråk mot Kronofogden på 11 380 kr. I beslut den 19 januari 2016 tillerkändes sökanden skadestånd med 11 380 kr under förutsättning att han överlåter sin fordran på gäldenären till staten. Nämnada överlåtelse har skett den 15 februari 2016, varför Kronofogden därefter har utbetalat skadeståndsansättningen till sökanden.

Kronofogdens bedömning

Kronofogden handlägger utsökningsmål genom ett teambaserat arbetssätt. Samtliga team som varit inblandade i handläggningen har lämnat uppgifter och synpunkter inför upprättandet av aktuellt yttrande.

Det är uppenbart att Kronofogden brutit i sin handläggning då myndigheten av förbiseende betalat ut ett belopp om 11 380 kr till gäldenären istället för till sökanden. Kronofogden beklagar det inträffade. Som en förklaring, inte som ett försvar, till det inträffade vill Kronofogden framhålla att myndigheten är i slutskedet av utvecklingen av ett nytt IT-stöd för bokföring av medel. Under detta utvecklingsskede bokför Kronofogden medel och händelser i två olika system (det gamla och det nya) och pengar måste ibland skickas mellan systemen, bl.a. för att pengar ska kunna betalas ut. I aktuellt fall är det precis vad som har hänt, dvs. pengar har skickats från det nya systemet till det gamla. I samband med denna överföring har det skett ett misstag i den manuella registreringen av pengar, vilket fått till följd att dessa utbetalats till gäldenären istället för till sökanden. Bokföringsteamet har under perioden haft en hög arbetsbelastning vilket har påverkat handläggningen av detta ärende negativt. Det faktum att ett kravbrev som rätteligen skulle skickats till gäldenären i syfte att återkräva den felaktiga utbetalningen istället har skickats till sökande är ytterligare ett bevis på den bristfälliga handläggningen av ärendet.

Kronofogden har varit föremål för ett flertal anmälningar de senaste åren där fråga varit om uppenbart felaktiga utbetalningar från myndighetens sida. I JO-beslut med dnr 3890-2014 rörde det sig om en utbetalning som felaktigt skett till tredje man istället för till gäldenären och i ärende med dnr 3029-2015 (under handläggning av JO) handlade det om en felaktig utbetalning till sökanden som rätteligen skulle gjorts till gäldenären. Så länge som utvecklingen av det nya bokföringssystemet pågår och bokföring måste ske i två separata system finns en risk för att ytterligare felaktiga utbetalningar kommer att ske. Denna risk är svår att helt reducera. För att parterna i utskökningsmålen inte ska bli onödigt drabbade av sådana felaktigheter har Kronofogden reviderat sina rutiner för skadeståndshandtering.

Kronofogdens och andra förvaltningsmyndigheters skadereglering regleras i förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten och den materiella prövningen av skadeståndskrav sker normalt sett utifrån bestämmelsen i 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Myndigheten reglerar också skadeståndshanderingen internt genom styrande dokument som bl.a. beskriver handläggningen av ett skadeståndsanspråk. Att Kronofogden skulle kunna pröva frågor om felaktigheter och brister i myndighetsutövningen och även utbetala ekonomisk ersättning till skadelidande i annan form än skadeståndsvägen ställer sig myndigheten avvisande till. Det är Kronofogdens bestämda uppfattning att ersättning till en part som exempelvis drabbats av en felaktig utbetalning först kan utbetalas efter att anspråket vederbörligen prövats och beviljats i enlighet med nämnda skaderegleringsprocess.

Kronofogdens handläggning och prövning av skadeståndsanspråk tar ofta lång tid vilket medför att den skadelidande kan få vänta en relativt lång period på att få sin ersättning. Med hänsyn bl.a. till de ärenden avseende felaktiga utbetalningar som uppmärksammas av JO har Kronofogden beslutat att i viss mån ändra sin skadeståndshandtering och en ny anvisning har tagits fram för ändamålet. Syftet med den ändrade handteringen är att kunna påskynda beredning och beslut av skadeståndsanspråk i enkla fall, då det exempelvis handlar om en uppenbar felaktighet av Kronofogden. I sådana situationer ska anspråk kunna beredas omgående av Kronofogdens administrativa enhet med påföljande beslut av verksamhetschef, utan att kommunikering med de operativa funktionerna i myndigheten krävs. Det nya förfarandet innebär att Kronofogdens skadeståndsprövningsprocess kan påskyndas väsentligt i dessa fall och den skadelidande få sin ersättning betydligt snabbare än vad som hittills varit fallet.

Till remissvaret fogades också en handling benämnd ”Anvisning för skadeståndshandteringen inom Kronofogdemyndigheten”, daterad den 25 februari 2016.

AA kommenterade Kronofogdemyndighetens yttrande.

Rättslig reglering

Enligt 13 kap. 1 § utsökningsbalken, UB, ska medel som har flutit in till Kronofogdemyndigheten i mål om utmätning redovisas så snart som möjligt. Enligt 13 kap. 3 § utsökningsförordningen (1981:981), UF, ska influtna medel redovisas inom två veckor om inte något hindrar det eller det finns särskilda skäl.

Bedömning

Kronofogdemyndighetens uppgift i AA:s mål var att se till att den person som skulle betala skadestånd till AA fullgjorde sin förpliktelse. Och den 6 november 2015 hade Kronofogdemyndigheten kommit en bra bit på vägen. Det belopp som AA hade rätt till fanns hos myndigheten. För Kronofogdemyndigheten återstod bara att enligt reglerna i UB och UF redovisa pengarna till AA inom två veckor, alltså senast den 20 november 2015.

En enkel uppgift kan man tycka. Men precis som i tre andra fall som jag granskat under senare tid (JO:s beslut den 29 juni 2015, dnr 3890-2014, den 28 oktober 2015, dnr 6248-2014 och den 31 maj 2016, dnr 3029-2015) slarvade Kronofogdemyndigheten med denna uppgift. Myndigheten betalade inte pengarna till AA utan till den person som var skyldig honom pengarna. AA informerades om att målet var avslutat. Som skäl för att målet var avslutat angav myndigheten att målet var fullbetalt.

AA undrade förstas över detta eftersom han inte hade fått sina pengar och genom sin mamma tog han kontakt med myndigheten den 10 december 2015. Då insåg myndigheten att pengarna hade skickats till fel person. Myndighetens första åtgärd var att skicka ett kravbrev och kräva tillbaka de pengar som hade betalats ut. Men även denna uppgift misslyckades myndigheten med. Kravbrevet skickades till AA i stället för till den person som skulle betala tillbaka pengarna.

Det viktigaste i detta läge var emellertid att se till att AA fick de pengar som han hade rätt till. Som jag redovisat i tidigare beslut ser jag saken så att den redovisningsskyldighet som är föreskriven i utsökningsbalken och utsökningsförordningen inte försvinner för att Kronofogdemyndigheten betalar ut pengar till fel person eller slarvar bort pengar på något annat sätt. När myndigheten den 10 december 2015 fick reda på att AA inte hade fått sina pengar borde myndigheten alltså med detta synsätt omedelbart ha betalat 11 380 kr till honom. Han skulle ju ha haft sina pengar senast den 20 november 2015.

Som framgår av Kronofogdemyndighetens svar till JO delar myndigheten inte min uppfattning. Myndighetens uppfattning är att det är nödvändigt att se AA:s anspråk på pengar som ett anspråk på skadestånd som ska hanteras i särskild ordning. För den enskilde som har blivit av med sina pengar är det naturligtvis

mindre intressant vilka juridiska konstruktioner som kommer till användning. Det viktiga är att han eller hon får tillbaka pengarna snabbt.

Av Kronofogdemyndighetens remissvar framgår att AA fick 11 380 kr utbetalade till sig i slutet av februari 2016. Då hade det gått tre månader sedan den 20 november 2015 då han skulle ha pengarna enligt huvudregeln i UB och UF. Och det hade gått mer än två månader sedan han genom sin mamma påpekade att han inte hade fått sina pengar. Det är för lång tid.

Kronofogdemyndigheten förtjänar kritik för att 11 380 kr betalades till fel person, för att ett kravbrev skickades till fel person och för att det tog för lång tid innan AA fick de pengar som han hade rätt till.

Vad AA i övrigt har fört fram ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.